

”FRÖKEN, LÄS FÖR MIG” – EN INTERVJUSTUDIE OM FÖRSKOLLÄRARENS ARBETSSÄTT GÄLLANDE HÖGLÄSNING I FÖRSKOLAN

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Anna-Maria Löfdahl
Johanna Elmgren Persson

2020-FÖRSK-G44

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryt utbildning, 210 högskolepoäng, HT 19

Svensk titel: "Fröken, läs för mig" – en intervjustudie om förskollärares arbetssätt gällande högläsning i förskolan

Engelsk titel: "Teacher, read to me"- an interview study about preschool teachers' working methods with read-alouds in preschool

Utgivningsår: 2020

Författare: Anna-Maria Löfdahl, Johanna Elmgren Persson

Handledare: Susanna Cadhamn

Examinator: Marcus Agnafors

Nyckelord: högläsning, boksamtal, förskola, förskollärare

Sammanfattning

Inledning

Högläsning har en given roll i förskolan och i den nya läroplanen som trädde i kraft 1 juli 2019 lyfts högläsningens betydelse för barns språkutveckling fram ytterligare. Att barn tidigt i livet får möta, ta del av och samtala om litteratur gynnar deras språkutveckling och är ett stöd i den begynnande läs-och skrivutvecklingen enligt befintlig forskning inom området. Med stöd och utgångspunkt i tidigare forskning ville vi fördjupa oss i ämnet högläsning och undersöka hur förskollärare arbetar med högläsning och boksamtal i undervisningen.

Syfte

Syftet med denna studie är att bidra till en ökad förståelse och kunskap om högläsning som aktivitet i förskolan genom att undersöka förskollärares arbetssätt gällande högläsning och boksamtal.

Metod

Denna studie grundar sig i en kvalitativ metod. Vi har genomfört semistrukturerade intervjuer med fem förskollärare om högläsning och boksamtal i förskolan. Denna metod gav oss möjlighet att ta del av förskollärarnas olika arbetssätt inom vårt valda område.

Resultat

Resultatet av studien visar att förskollärarnas arbetssätt med högläsning varierar. Förskollärarna lyfter att högläsningens funktion både har en språkutvecklande och relationsmässig aspekt. Högläsning är framför allt en spontan aktivitet i förskolan utifrån intervjuerna. Majoriteten av förskollärarna använde sig av högläsning och böcker som utgångspunkt i temaarbete. Vi har dessutom kunnat urskilja två arbetssätt med boksamtal. Förskollärarna har under boksamtal antingen fokuserat främst på bilderna eller textinnehållet i böckerna. Utifrån intervjuerna framkom att biblioteket och hemmet ansågs vara viktiga samverkansaktörer. Bibliotek och bokbuss lyfts fram som viktig tillgång i arbetet med litteratur och högläsning i förskolan. Vissa förskollärare såg också samarbetet med vårdnadshavarna gällande högläsning som betydelsefullt.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	4
SYFTE	4
BAKGRUND	5
Styrdokument	5
Tidigare kunskap	5
Högläsning och språkutveckling	5
Högläsning och socialt samspel	6
Boksamtal i samband med högläsning	6
Förskolans roll	8
METOD	9
Kvalitativ intervju	9
Urval	9
Genomförande	9
Etiska aspekter	10
Analys	11
RESULTAT	11
Förskollärares arbetssätt med högläsning	12
Högläsning som en språkutvecklande aktivitet	12
Högläsning som en lugn och mysig stund.....	12
Spontan respektive planerad högläsning	13
Högläsning som utgångspunkt i temaarbete.....	13
Förskollärares arbetssätt med boksamtal	14
Boksamtal om bilder.....	14
Boksamtal om textinnehåll.....	15
Förskolans samverkan	15
Bibliotek och bokbuss.....	15
Hemmet.....	16
Resultatsammanfattning	17
DISKUSSION	17
Resultatdiskussion	17
REFERENSER	22

BILAGA 1 – INTERVJUFRÅGOR	25
BILAGA 2 – SAMTYCKESBLANKETT.....	26

INLEDNING

- *Fröken, kan du läsa för mig?*

Ovanstående fråga på ett barns initiativ kan för verksamma i förskolan vara en vanligt förekommande fras, som i sin tur kan mynna ut i en högläsningssituation.

Högläsning som aktivitet i förskolan anses fylla många olika funktioner. Gjems (2018, s. 83-84) beskriver högläsning som en lärupplevelse som innefattar såväl språk och andra kunskaper men också som en social arena där positiva relationer kan skapas. Skolverket (2019) betonar förskolans betydelse för barns språkutveckling. Ett medvetet pedagogiskt arbete där tydligt formulerade mål med högläsningen finns, kan väcka barns nyfikenhet och intresse för skriftspråk och berättelser. Svensson (2009, s. 145) redogör för resultat från den nationella undersökningen Barnbarometern som genomfördes 2000/2001, vilket visade att läsandet hos barn i åldersgruppen 3-8 år har sjunkit kraftigt de senaste åren och att de sociala skillnaderna mellan de barn som läser och de som inte läser ökat. Detta gör att förskolan och förskoleklassen har ett kompensatoriskt uppdrag i att introducera böcker och läsning för barn.

Under arbetet med den tidigare kunskapsöversikten *Högläsning i förskolan - förskollärares högläsningsstrategier och dess lärandemöjligheter* sökte vi efter forskning inom området högläsning i förskolan. Högläsning i förskolan kopplat till barns språkutveckling är ett område som det gjorts mycket forskning kring. Den forskning vi fann använde sig dock främst av kvantitativa metoder. Litteratursökningen gav träffar på internationell forskning, huvudsakligen från USA, men vi har kunnat urskilja en kunskapslucka kring förskollärares arbetssätt med högläsning i en svensk kontext. I vår kvalitativa intervjustudie är förhoppningen att bidra med fördjupad kunskap och förståelse kring hur förskollärare kan arbeta med högläsning och boksamtal i undervisningen.

SYFTE

Syftet med denna studie är att bidra till en ökad förståelse och kunskap om högläsning som aktivitet i förskolan. Syftet kommer att försöka besvaras utifrån följande frågeställningar;

- Vilka arbetssätt använder förskollärare sig av vid högläsning och boksamtal?
- Hur ser samverkan ut mellan förskolan och andra aktörer beträffande högläsning?

BAKGRUND

Detta avsnitt inleds med högläsning kopplat till förskolans styrdokument. Därefter kommer tidigare kunskap inom området högläsning att presenteras.

Styrdokument

Språklig stimulans i form av exempelvis högläsning, rim, ramsor och ordlekar har länge varit ett centralt inslag i förskolan (Svensson 2013, s. 9). Begreppet högläsning har inte nämnts i tidigare version av *Läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev. 2016). Högläsning som aktivitet i förskolan har i samband med att den nya läroplanen trädde i kraft 1 juli 2019, aktualiserats.

Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter (Lpfö 18 s. 8).

Uppdraget har därmed förtydligats och numera har både högläsning och samtal om litteratur och andra texter lyfts fram som betydelsefullt för barns språkutveckling. Framskrivningen av dessa begrepp medför att förskolans personal nu aktivt bör arbeta med högläsning och boksamtal i undervisningen i enlighet med läroplansmålen. Vidare beskrivs att ”förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd samt förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra i olika sammanhang och med skilda syften” (Lpfö 18, s. 13). Här kan högläsning och boksamtal användas som ett pedagogiskt verktyg för att ge barn i förskolan goda förutsättningar att utveckla dessa språkliga förmågor.

Tidigare kunskap

Under detta avsnitt kommer forskning att presenteras utifrån fyra rubriker, ”högläsning och språkutveckling”, ”högläsning och socialt samspel”, ”boksamtal i samband med högläsning” och ”förskolans roll”.

Högläsning och språkutveckling

Granberg (2006, s. 47) beskriver högläsningens pedagogiska uppgift utifrån flera olika aspekter. En aspekt är högläsningens språkutvecklande uppgift då den som läser högt blir en språklig förebild för barnen vad gäller uttal, meningsuppbyggnad, nya ord och begrepp. Även Dominković, Eriksson & Fellenius (2006, s. 19-20) belyser högläsningens betydelse för barns språkutveckling. Det språk som förekommer i böcker skiljer sig från det vardagliga talet. Högläsningen bidrar då till att barn kommer i kontakt med nya ord och därmed utökar sitt ordförråd.

Högläsning har också visat sig gynna barns kommande läs- och skrivutveckling. Wedin (2011, s. 111) lyfter fram att högläsning ger barn som ännu inte tillägnat sig läsförmåga möjligheter att ta till sig den kunskap som finns i böcker. I böcker används oftast ett rikare och utförligare språk i jämförelse med det talade språk som barn är vana vid och möter i sin vardag. Genom högläsning skapas förutsättningar för barn att delta i skriftspråksaktiviteter och sociala aktiviteter där olika färdigheter kopplat till läsning och skriftspråk kan tränas. Exempel på färdigheter som barn kommer i kontakt med är läsriktning och form. Högläsning är på så vis en viktig aktivitet för skriftspråsutvecklingen och för det egna läsandet och skrivandet. Även Heimer (2016, s. 17) poängterar högläsningens betydelse för den kommande läs- och skrivutvecklingen. När barn lyssnar till böcker blir texten levande. I böckerna får

barn möta nya världar där äventyr, spänning, glädje, sorg, kärlek och kunskap förmedlas. Olika berättelser ger barn möjlighet att se världen genom andras ögon och göra kopplingar till sin egen livsvärld.

Högläsning och socialt samspel

Högläsning är ett viktigt stöd för barns språkutveckling men den bidrar även till social samvaro och en delad gemenskap. Begreppet *a community of readers*, på svenska översatt till ”läsargemenskap” syftar till att beskriva högläsningen som en social aktivitet som skapar gemensamma läsoplevelser och samhörighet inom en grupp (Wedin 2011, s. 109).

En god högläsningssituation består av tre komponenter – den vuxne, barnet och boken. Dessa tre komponenter tillsammans skapar samspelet under högläsningen. Med boken som utgångspunkt samspekar den vuxne och barnet växelvis genom att exempelvis peka, titta och samtala kring bokens innehåll. Vid högläsning möter och samspekar barnet med boken på en rad olika sätt. Boken kan fungera som en språngbräda för dialoger som utvecklar barns kommunikativa förmåga. Högläsningen ger också närhet och trygghet i form av fysisk kroppskontakt, vilket kan gynna inläringen (Dominković, Eriksson & Fellenius 2006, ss. 17-20).

Högläsning och socialt samspel går att koppla till Vygotskijs sociokulturella teorin som är vanligt förekommande inom området högläsning, då språket anses vara en central del i barns utveckling. Den sociokulturella teorin kommer därför att användas som teoretisk utgångspunkt i denna studie. Säljö (2015, ss. 89-90) tolkar Vygotskijs sociokulturella perspektivet på barns lärande och utveckling. Människan är enligt det sociokulturella perspektivet en biologisk, social, kulturell och historisk varelse. Lärandet i människan kan därför förstås genom både biologiska förutsättningar och sociokulturella erfarenheter. Även Svensson (2009, ss. 33-34) beskriver den sociokulturella teori där betoning ligger på betydelsen av de sociala erfarenheter barn gör under sina första levnadsår. Förskoleåren utgör en viktig period för barns språkutveckling då de får möjlighet till rika upplevelser av olika slag. Westlund (2009, ss. 20-22) hänvisar till det sociokulturella perspektivet på lärande och menar att kunskap alltid uppstår i ett sammanhang, en social kontext. Språk och kultur hänger ihop. Barnets språk och kommunikation utgör en länk mellan barnet och dess omgivning. Lärandet uppstår inte i barnet självt utan i ständig interaktion och samspel med andra människor, på så vis går det inte att bortse från den kultur och sociala sammanhang som barnet lever och ingår i.

Vygotskij (1999, s.331) myntade begreppet *den proximala utvecklingszonen* som innebär att barnet stötts och utmanas av en mer erfaren person i en uppgift som ligger strax ovanför vad barnet på egen hand klarar av. I en gemensam aktivitet får barnet stöttning av andra mer kunniga barn eller vuxna och utvecklar därmed sina kognitiva förmågor. De kunskaper som erövrats genom social interaktion kan barnet på egen hand tillämpa vid ett senare tillfälle (Westlund 2009, s. 21).

Boksamtal i samband med högläsning

Forskningen är samstämmig vad gäller det faktum att boksamtal i samband med högläsning kan gynna barns språkutveckling (Kindle 2011; Hindman, Connor, Jewkes & Morrison 2008; Hindman, Wasik & Erhart 2012). Boksamtal innebär enligt Chambers (1998, s. 23) samtal kring litteratur där man gemensamt funderar över det lästa.

Att genomföra boksamtal kan vara ett sätt att uttrycka tankar och känslor som väckts av bokens innehåll samt tolka boken. Boksamtal där barn får möjlighet att samtala om bokens innehåll anses betydelsefullt vad gäller barns förståelse, tolkning och upplevelse av boken. Kommunikation är grundläggande för språket och förmågan att lyssna, samtala och berätta. Det är därför viktigt att redan i förskolan få lära sig att lyssna och ta del av andras åsikter och tankar och få förståelse för att andra kan tycka olika. Boksamtal och gemensamma aktiviteter kopplade till högläsningen skapar goda förutsättningar för lärande (Heimer 2016, s. 25). Lindö (2009, s. 243) menar att det är i samtalet kring den gemensamma läsoplevelsen som förskolläraren har möjlighet att utmana barnens olika tankar och föreställningar samt fördjupa upplevelsen och förståelsen av det lästa. Att planera och förbereda högläsningen så att den blir en genomtänkt aktivitet bidrar till ett fördjupat pedagogiskt syfte.

Studier har visat på samband mellan boksamtal och barns ordförråd (Hindman, Wasik & Erhart 2012; Hindman, Connor, Jewkes & Morrison 2008). Två arbetssätt vad gäller boksamtal som visat sig vara gynnsamma för att utveckla barns ordförråd är kontextuellt och dekontextualiserat boksamtal. Boksamtal där förskolläraren lägger fokus på att benämna och beskriva det konkreta innehållet i boken, exempelvis bilder, kallas för kontextuellt samtal. Barn med ett litet ordförråd kan stöttas av denna typ av boksamtal. Det andra arbetssättet, det dekontextualiserade boksamtalet, bygger på att förskolläraren ställer öppna frågor till barnen och går utanför det konkreta innehållet i boken där kopplingar görs till barnens erfarenhetsvärld. Denna form av boksamtal är av en abstrakt karaktär som ger barn utrymme att förutse vad som ska hända samt komma med egna idéer och tankar om boken. Forskning inom området visar koppling mellan ett litet ordförråd hos barn och medförande risk att hamna efter i sin läs- och skrivutveckling senare i livet (Hindman, Wasik & Erhart, 2012, s. 466). I likhet med det kontextuella boksamtalet beskriver Simonsson (2004) bildernas betydelse i samband med boksamtal. Barn behöver kunna tolka och samtala om bilderna i böckerna, inte enbart texten. Bilder kan bearbetas tillsammans med andra då bilderna i många fall kan vara svårtolkade för barnen. Att förstå bilderna är nödvändigt för att barn ska kunna förstå boken i sin helhet (Simonsson 2004, s. 206).

Forskning har visat att boksamtal inte alltid är en självklar del i samband med högläsning. Damber (2015) lyfter fram att högläsning är en vanligt förekommande aktivitet i svensk förskola. En högläsningssituation som sker dagligen är läsvidan som sällan har något pedagogiskt syfte eller mål. Under en läsvidla förväntas barnen sitta tysta och passiva medan förskolläraren läser högt ur en bok. I samband med högläsningen ägde inga boksamtal rum mellan barn och förskollärare i anslutning till det lästa. Under läsvidan förväntas barnen vara passiva vilket begränsar möjligheten till lärande. För att högläsningen ska vara språk-utvecklande behöver förskolläraren ge barnen utrymme där de får vara delaktiga, aktiva och föra dialog både före, under och efter läsningen (Damber 2015, ss. 270–271).

Kindle (2011) belyser att förskollärares arbetssätt vad gäller boksamtal under högläsning varierar. Olika former av boksamtal ger olika lärandemöjligheter hos barnen. Ett av arbetssätten som lyfts fram i studien var ett lärarstyrt boksamtal där förskolläraren använde sig av slutna frågor och barnens möjlighet att interagera var liten. Syftet med detta arbetssätt var att barnen skulle lyssna och komma ihåg innehållet i berättelsen för att sedan kunna svara på förskollärarens frågor. Ett annat arbetssätt som framkom i studien var ett barnstyrt boksamtal. Barnen var aktiva under boksamtalet och hade möjlighet att ställa frågor och kommentera texten. Förskolläraren följde även upp barnens frågor och lät dessa bli utgångspunkt i boksamtalet. Kindle (2011) menar att det finns flera faktorer som påverkar hur förskollärare utformar boksamtal i samband med högläsning. Mängden tid till planering och

förberedelse samt skilda pedagogiska förhållningssätt med högläsningen är exempel på faktorer som kan påverka.

Nyckeln till givande boksamtal är enligt Damber, Nilsson och Ohlsson (2013, s. 71) nyfikna och lyhörda förskollärare som har tilltro till barns förmåga. Förskollärare kan anta två olika roller under boksamtal; samtalsledare eller samtalsdeltagare. Som samtalsledare låter förskolläraren samtalen om boken utvecklas mellan barnen. Samtalsledaren ställer öppna frågor om hur barnen upplevde texten men har också ansvaret att styra tillbaka diskussionen till texten om samtalen mellan barnen kommer in på sidospår. Som samtalsdeltagare deltar istället förskolläraren på samma villkor som barnen och delar sina egna uppfattningar, åsikter och tankar om texten. Denna typ av roll kan användas då barnen inte är vana vid att delta i boksamtal. Vidare betonar författarna att de frågor som förskolläraren ställer i samband med boksamtalen är avgörande. Att använda slutna frågor där det redan finns ett rätt svar genererar inte några givande samtal. Barnen kan av dessa frågor istället känna en osäkerhet och då hamna i en sits där de försöker ta reda på vilket svar förskolläraren söker. Frågorna bör därför vara utformade så att det inte finns ett rätt svar utan att det är barnens egna tolkningar som får stå i centrum.

Förskolans roll

Förmågan att kunna och vilja läsa är en av de viktigaste förutsättningarna för att kunna delta i den demokratiska processen i ett samhälle. Förskolan spelar en viktig roll i att väcka intresse för litteratur och läsning då barns lust att läsa grundläggs redan tidigt i livet. I förskolan bör barn vara omgivna av olika slags texter. Böcker ska finnas tillgängliga i barnens höjd och vara en naturlig del av barnens vardag (Damber, Nilsson & Ohlsson 2013, s. 68). Förskollärares roll vad gäller barnlitteratur och högläsning anses vara betydelsefull då förskolans miljö ska erbjuda litteratur som både är baserad på barnens erfarenhetsnivå och intressen. Skolverket (2016, s.4) lyfter att förskolor kan samverka med bibliotek för att förstärka sin läsmiljö. Samarbetet skiljer sig dock från förskola till förskola och tillgången till litteratur varierar.

Eliasson och Mellgren (2019, s. 60) betonar förskolans kompensatoriska uppdrag och att undervisningen ska bidra till likvärdighet i barns uppväxtvillkor. Alla barn växer inte upp i hemmiljöer där böcker och läsning är naturliga inslag, därför blir förskollärares roll som läsande förebild särskilt viktig i denna aspekt (Damber, Nilsson & Ohlsson 2013, s. 69). Förskolan kan på så vis vara ett komplement till hemmet. Detta är också något som Svensson (2005, s. 30) lyfter fram. Hon menar att det är viktigt att det i förskolan förekommer daglig högläsning för att ge de barn som inte hemma får ta del av högläsning en möjlighet att komma i kontakt med det skrivna språket och böckers innehåll.

För att förskolan ska fungera som ett komplement till hemmet behöver förskollärare kunskap och förståelse om hur man kan stötta barn i sin språkutveckling med hjälp av högläsning och boksamtal. Forskning visar att förskollärares stöttning under högläsning är betydelsefull (Pentimonti & Justice 2010). Högläsning och boksamtal behöver anpassas efter den nivå barnen befinner sig i sin utveckling. För att högläsningen ska vara språkutvecklande behöver barn olika mycket stöttning av förskolläraren. Pentimonti och Justice (2010, s. 246) ser därför ett behov av att förskollärare erbjuds kompetensutveckling i hur barn kan stötta av högläsning genom användandet av olika strategier.

Även Clasen (2017) belyser vikten av kompetensutveckling inom området högläsning och boksamtal. Förskollärarna som fått ta del av kompetensutveckling i studien upplevde en ökad medvetenhet kring hur de läste för barnen. De använde också ett mer varierat ordförråd och

förklarade ords betydelse i högre utsträckning. Förskollärarna som tagit del av kompetensutveckling prioriterade högläsningen i undervisningen och såg möjligheterna med högläsning som språkutvecklande aktivitet.

METOD

Under detta avsnitt kommer studiens metodval, urval, genomförande, etiska aspekter samt analys att presenteras ingående.

Kvalitativ intervju

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ metod i form av intervjuer. Vi var i första hand intresserade av förskollärarnas egna tankar gällande högläsning samt boksamtal och valde därför att genomföra en intervjustudie. Kvale och Brinkmann (2014, s. 17) anser att den kvalitativa intervjun handlar om att försöka förstå världen från undersökningspersonens perspektiv samt att utveckla mening ur deras erfarenheter. Enligt Trost (2010, s. 25) kännetecknas kvalitativa intervjuer av enkla intervjufrågor som frambringar innehållsrika svar. Bryman (2018, s. 561) lyfter att kvalitativa intervjuer kan genomföras på olika sätt men att ostrukturerade och semistrukturerade intervjuer är de vanligaste tillvägagångssätten. Eftersom vi vill undersöka på vilket sätt förskollärare arbetar med högläsning och resonerar kring boksamtal i förskolan är en semistrukturerad intervju en lämplig metod att använda. En semistrukturerad intervju innebär att intervjuaren utgår från specifika teman som ska beröras. Intervjupersonen har möjlighet att formulera sig på ett fritt sätt. Genom att vara flexibel och kunna gå utanför intervjuguiden kan man få kunskap om vad de intervjuade anses vara relevant och viktigt att lyfta fram. Intervjun kan röra sig i olika riktningar och skifta fokus. Den som intervjuar har dessutom möjlighet att ställa följdfrågor då intervjufrågorna inte behöver ställas i en bestämd ordning (Bryman 2018, ss. 561-562). Detta är en flexibel intervjuprocess vilket lämpar sig för de kvalitativa frågeställningarna i denna intervjustudie.

Urval

Första kontakten med de tillfrågade förskollärarna gjordes via mejl och telefon. Efter godkännande av medverkan i intervju, skickades ett mejl med information om intervjun samt samtyckesblankett (se Bilaga 2). Förskollärarna som tillfrågades fick själva möjlighet att boka in en intervjutid som passade deras arbetstider. Vi valde att enbart intervju utbildade förskollärare då det var mest relevant till vår kommande yrkesroll. Vi valde att kontakta förskolor som inte har någon litteraturprofilering och anledningen till detta var att vi ville fokusera på förskolor som inte har något uttalat arbetssätt med högläsning och litteratur. Samtliga förskollärare som intervjuades arbetar på förskolor där vi tidigare har upprättat kontakt. Förskollärarna arbetar på tre olika kommunala förskolor inom samma kommun i Västra Götaland. Förskollärarnas ålder varierade mellan 34-59 år. De förskollärare vi intervjuade arbetar på yngre barns avdelningar (1-3 år) samt äldre barns avdelningar (3-5 år) för att bredda urvalet ytterligare.

Genomförande

Utifrån våra frågeställningar sammanställdes de intervjufrågor som låg till grund för intervjuerna i en så kallad intervjuguide (se Bilaga 1). Intervjuguiden delades in i två delar där en av delarna täckte högläsning medan den andra delen fokuserade på boksamtal. Vi genomförde en pilotstudie där vi testade intervjufrågorna. Bryman (2018, s. 332) menar att det är fördelaktigt att genomföra en pilotundersökning för att säkerhetsställa att intervjufrågorna håller god kvalitet. Efter pilotstudien kunde vi justera vissa intervjufrågor. En

fråga var exempelvis för lång och behövde brytas ner till tre kortare frågor istället. Genom pilotstudien fick vi också en uppfattning om hur lång tid en intervju kunde tänkas ta.

Vi beslutade oss för att genomföra intervjuerna tillsammans och detta beslut togs innan intervjuerna. Att vara två intervjuare kan bidra till en bättre intervju med större informationsmängd och förståelse. Dessutom går det att finna stöttning i varandra om man är samspelade (Trost 2010, s. 67). Vi gjorde ett medvetet val att medverka tillsammans under samtliga intervjuer i vår studie och turades om att ställa intervjufrågor. Trost (2010, s. 67) lyfter fördelar och nackdelar med att vara en eller två intervjuare. Det kan vara fördelaktigt att vara två som intervjuar om man är samspelade, då man kan hitta stöttning i varandra samt få en bättre intervju med större informationsmängd och förståelse. Ur den intervjuades perspektiv kan personen ifråga känna sig i underläge då den hamnar i en två mot en situation. Det är dock svårt att avgöra huruvida det faktum att vi var två vid intervjuerna påverkade resultatet.

Ljudinspelning på surfplatta användes vid intervjuerna. Inspelning gör det möjligt att fokusera på vad informanterna uttrycker i sina svar (Kvale & Brinkmann 2014, s. 194). Vi kunde lyssna igenom materialet flera gånger vilket bidrar till en ökad tillförlitlighet i vår studie. Att spela in en intervju kan dock skapa en situation där den som blir intervjuad känner sig obekvämt med att få sin röst inspelad. Detta är en faktor som kan ha påverkat hur förskollärarna uttryckte sig under intervjun.

Vi genomförde intervjuerna på förskolornas kontor respektive samtalsrum. Val av plats gjordes av förskollärarna som vi intervjuade. Att välja en lugn och lite avskild miljö ger bra förutsättningar för en intervju utan distraktion (Kihlström 2013, s. 51). Samtliga intervjuer tog mellan 10-20 minuter att genomföra. Intervjuerna avslutades med frågan om det var något som förskolläraren ville tillägga. Vi tackade sedan för medverkandet och meddelade att de gärna får ta del av det färdiga resultatet.

Etiska aspekter

Vid genomförandet av forskningsstudier är det viktigt att tillämpa god forskningssed. Vi har använt oss av och tagit hänsyn till Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer. Vetenskapsrådet (2017, s. 12) skiljer på forskningsetik och forskareetik. Forskningsetiken handlar om hur informanter behandlas. Personer som deltar i forskning ska skyddas från skador och kränkningar. Forskareetik syftar till det ansvar forskaren har gentemot forskningen, forskarsamhället och samhället i stort.

Löfdahl (2014, ss. 36-38) beskriver de fyra viktiga principerna inom det forskningsetiska området. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet. Informationskravet innebär att den som forskar måste informera om forskningen till alla som berörs av den. Samtliga förskollärare som intervjuades fick ta del av information kring vårt arbete i förväg. Samtyckeskravet innebär att deltagarna i forskningen gett sitt medgivande att delta. Det ska också framgå för deltagarna att de har rätt att avbryta sin medverkan när som helst. Samtyckesblanketter skrevs ut och inför intervjuerna fick intervjupersonerna möjlighet att läsa igenom blanketten samt skriva under den. Nyttjandekravet är också en viktig aspekt som innebär att det insamlade materialet inte får sparas efter genomförd forskning. Då intervjuerna ljudinspelades var vi noggranna med att informera både muntligt och skriftligt i samtyckesblanketten att ljudfilerna kommer att raderas så fort arbetet är klart. Konfidentialitet hör också till god forskningssed och innebär att deltagarna garanteras anonymitet. Forskare kan göra detta genom att avidentifiera delar av data, men även byta ut namn på deltagarna så att de inte går att identifieras.

Intervjupersonerna och förskolorna har fått fiktiva namn i detta arbete för att garanteras anonymitet.

Analys

Det insamlade materialet analyserades tillsammans. Vi transkriberade samtliga inspelade intervjuer för att underlätta analysarbetet och bearbetningen av det insamlade materialet. De inspelade intervjuerna transkriberades genom att spela upp korta frekvenser, pausa och skriva ned. Efter avslutad transkribering lyssnade vi igenom intervjun igen för att kontrollera att vi inte hade gått miste om någon information. Det faktum att vi transkriberade tillsammans kan göra vår studie mer tillförlitlig anser vi. Att vara två vid transkribering kan underlätta arbetet då en kan ha ansvar över tekniken medan den andre skriver vilket effektiviserar arbetsprocessen. Detaljer blir svårare att missa när det är två som transkriberar.

När samtliga intervjuer hade transkriberats påbörjades analysarbetet. Malmqvist (2007, ss. 124-125) redogör för en form av analys som kallas helhetsanalys. Analysen inleds med att försöka skapa en översiktlig bild av det insamlade materialet. Återkommande uppgifter i materialet delas in i övergripande begrepp som beskriver temat. Vi har valt att använda oss av en helhetsanalys i detta arbete för att kunna sammanställa resultatet och skapa struktur. Det transkriberade materialet skrevs ut för att lättare kunna skapa en överblick vilket kan ses som en fördel. Vi har färgmarkerat intervju svaren för att hitta mönster i form av likheter och skillnader i det insamlade materialet.

RESULTAT

I kommande resultatdel redogörs för de svar förskollärarna givit under intervjuerna kring arbetet med högläsning och boksamtal i förskolan. Samtliga fem förskollärare och förskolor har fått fiktiva namn i studien. Några av förskollärarnas svar kommer att lyftas i form av citat. Resultatdelen kommer att presenteras utifrån tre huvudrubriker, ”förskollärares arbetssätt med högläsning”, ”förskollärares arbetssätt med boksamtal” samt ”förskolans samverkan”.

Anki – Förskollärare på Sjumilaskogens förskola, yngrebarnsavdelning. Anki är 56 år gammal och har arbetat som förskollärare i 18 år.

Ida – Förskollärare på Sjumilaskogens förskola, yngrebarnsavdelning. Ida är 39 år gammal. Hon har arbetat inom förskolan i 18 år och som förskollärare i två år.

Ebba – Förskollärare på Sjumilaskogens förskola, yngrebarnsavdelning. Ebba är 54 år gammal och har arbetat som förskollärare i 14 år.

Judit – Förskollärare på Junibackens förskola, äldre barns avdelning. Judit är 59 år gammal och har arbetat som förskollärare i 38 år.

Linnea – Förskollärare på Bullerbyns förskola, yngrebarnsavdelning. Linnea är 34 år gammal och har arbetat som förskollärare i 11 år.

Förskollärarna i studien har inte fått ta del av kompetensutveckling inom området högläsning och boksamtal.

Förskollärares arbetssätt med högläsning

Vi har identifierat fyra arbetssätt som förskollärarna i studien använder sig av i samband med högläsning. Dessa arbetssätt kommer att redovisas nedan.

Högläsning som en språkutvecklande aktivitet

Samtliga förskollärare lyfter fram högläsning som en betydelsefull aktivitet för barns språkutveckling. Högläsning anses vara en aktivitet som dagligen bör äga rum i undervisningen. Förskolläraren Anki framhåller vikten av att i förskolan läsa högt för barn i tidig ålder då språkutvecklingen kan gynnas. Både Anki och Ida anser att högläsning bör ske ofta, gärna flera gånger dagligen.

Ja, eftersom det [högläsning] ska gynna språket så är det självklart jätteviktigt att ha den, speciellt när barnen är små. Ju mer du läser, desto mer gynnas barns språk. – Anki

Jag tycker att högläsning är superviktigt! Och att man bör få in det dagligen för språkutvecklingen är jätteviktigt tycker jag. – Ida

Två av förskollärarna betonar även vikten av att förskolläraren får barnen engagerade och inspirerade under högläsningen för att språkinläring ska kunna ske. Förskolläraren Ebba lyfter fram att högläsningen bidrar till språkutveckling hos barnen men betonar även andra aspekter som betydelsefulla.

Jag har väldigt glädjetankar kring högläsning, på många olika områden... Att man ser barnet, att man är engagerad, så att barnet känner att man är engagerad. Naturligtvis språkets inläring, bilder, skapa minnen och skapa tankar och reflektioner. Det tror jag är bra för språkutvecklingen! – Ebba

Hon nämner förskollärarens roll under en högläsningssituation, att det är viktigt att vara engagerad för att få barnen engagerade och intresserade av det lästa. Ebba menar att högläsningen ger upphov till gemensamma minnen samt att den skapar tankar och reflektioner som i sin tur främjar språkutveckling hos barnen. Även förskolläraren Judit framhåller högläsning som betydelsefull för barns språkutveckling.

Högläsning handlar om att få barnen inspirerade när man läser, är mina tankar... och att skapa ett språk till barnen. Så jag tycker att det är viktigt att ha språket här uppe, här uppe har vi ju det som en röd tråd, så jag tycker att det är viktigt både att man läser, det behöver inte bara vara läsning man kan läsa en flanosaga. – Judit

I likhet med Ebba anser Judit att högläsning handlar om att få barn inspirerade av litteraturen. Judit nämner att språket är en ”röd tråd” som genomsyrar undervisningen på hela förskolan och att högläsningen är en del av det arbetet. Till skillnad från Ebba, lyfter Judit fram att högläsning inte bara behöver innefatta bokläsning, det kan även arrangeras högläsning med hjälp av andra undervisningsmaterial som exempelvis flanosaga.

Högläsning som en lugn och mysig stund

Flera förskollärare menar också att högläsning bidrar till mysiga och lugna stunder under dagen i förskolan. Högläsningen handlar då om att framför allt skapa lugn och ro i barngruppen. Förskollärarna Linnea och Anki har liknande tankar när det gäller högläsning för de yngre barnen. Anki menar att högläsning används för att ”skapa en lugn och skön stund under dagen”. Båda förskollärarna lyfter fram att högläsningen kan bidra till en lugn och mysig stund. Linnea beskriver högläsning som ”väldigt mysigt” och nämner att högläsning är en aktivitet som förekommer efter lunchen då många barn sover medan de som är vakna får

sitta och lyssna till när en av förskollärarna läser högt. Även förskolläraren Ida betonar att högläsning i förskolan kan bidra till en lugn och mysig stund under dagen.

Högläsning är relationsmässigt viktigt också, att man knyter an och sitter nära och har det mysigt tillsammans. – Ida

Till skillnad från Anki och Linnea, nämner Ida också att högläsning har en relationsmässig aspekt. Då barn och förskollärare sitter nära tillsammans och knyter an kan högläsningen i sin tur bidra till relationsskapande.

Spontan respektive planerad högläsning

Huruvida högläsningen är en spontan eller planerad aktivitet i förskolan varierar. Samtliga förskollärare beskriver att båda formerna sker men att det är spontanläsningen som är den mest förekommande. Både Linnea och Ebba menar att det under en dag i förskolan främst förekommer spontanläsning, antingen på förskollärarnas eller barnens initiativ.

Vi har ju böcker tillgängligt överallt. Oftast blir det väldigt spontant med högläsning, att de (barnen) kommer med en bok och vill läsa och då kan det ju vara mitt i rummet, eller mitt i leken. Och då när det är spontant är de villiga att lyssna. Då vill de lyssna själva. – Linnea

Vi försöker få till ett par tre gånger per dag, för det är ändå så pass tacksamt då, men det är mest spontanläsning, är det... Men däremot kanske man skulle kunna arbeta lite mer planerad högläsning faktiskt, det skulle man kunna göra. – Ebba

Linnea menar även att den spontana läsningen blir på barnens initiativ och antyder att barnen är villiga att lyssna när läsningen sker på barnens egna villkor. Ebba lyfter fram att spontanläsning sker två, tre gånger per dag men att hon har en strävan efter att försöka få in mer planerad högläsning på avdelningen. Anki däremot, menar på att spontanläsningen förekommer i högre utsträckning på en yngrebarnsavdelning.

Det är både spontant och planerat skulle jag vilja säga! Men det blir mest spontant eftersom vi har yngre barn. Asså har du äldre barn, 3-5 som den andra avdelningen här, så blir det kanske mer planerad högläsning... det funkar så olika beroende på vilken ålder barnen har. – Anki

Hon jämför med den andra äldre barns avdelningen på förskolan och nämner att det möjligtvis är vanligare med planerade högläsningssituationer med äldre barn jämfört med den barngrupp hon arbetar i. Anki betonar barngruppens ålder när det gäller arbetssätt med högläsning.

Högläsning som utgångspunkt i temaarbete

Fyra av fem förskollärare arbetar med högläsning kopplat till temaarbete på sina avdelningar. På förskolan där Judit arbetar har avdelningen valt att utgå från Alfons Åberg-böckerna i sitt tema. På förskolan där Ida, Anki och Ebba arbetar har alla avdelningar tillsammans valt ut en bok att arbeta med och då föll valet på Grodan-böckerna. Såväl Judit som Ida beskriver hur böckerna fått bli utgångspunkt i temaarbete.

Vi har ju tema denna termin Alfons Åberg och då läser vi boken och så plockar vi bitar ur böckerna som vi sen jobbar vidare med. Vi har gjort Alfons, om ni såg på väggen där. Alfons Åberg är så bra för det är så mycket att prata om, hur han är och så. Så vi har både läsning och praktiskt kan man säga, vi gör det praktiskt. Och Alfons är en bra bok för den känner barnen till. – Judit

Nu har vi haft det här temat utifrån boken Grodan blir glad och då har vi jobbat med högläsning i temat. Barnen blev intresserade av grodor och då spann vi vidare på detta. Så det blev pyssel av grodor då vi hade läst den här temaboken. – Ida

På Judits avdelning har arbetslaget arbetat både med läsning och skapande kopplat till Alfons Åberg-böckerna. Judit lyfter fram att det plockas delar ur boken som de sedan arbetar vidare med. Valet av Alfons Åberg-böckerna grundar sig i att det är en bok som barn känner till och är bekanta med. Även på avdelningen där Ida arbetar har högläsningen följts upp med skapandeaktiviteter. Ida nämner att barnen blev intresserade av grodor efter att ha läst boken. Barnens intresse fick sedan styra temat vidare vilket resulterade i att barnen fick skapa egna grodor.

Förskollärares arbetssätt med boksamtal

Vi har identifierat två arbetssätt som förskollärarna använder sig av i samband med boksamtal. Dessa kommer att presenteras i två avsnitt.

Boksamtal om bilder

Två av förskollärarna som arbetar med yngre barn lyfter fram att bilderna i böckerna kan vara en utgångspunkt för boksamtal. Ida nämner att boksamtal förekommer nästan varje gång i samband med högläsning.

Boksamtal brukar vi väl ha nästan varje gång. Att man kan ställa lite frågor, som ”vad är det för färg?”, asså lite så. Att de får säga och prata om det som de vill prata om i bilderna. Barnet kan ju upptäcka någonting i bilden, ”oj, grodan hoppar!” och då kan man ”äh ja, titta vad gör fågeln då?” så kan man spinna vidare på vad som händer i bilden så barnen utvecklar det intresset. – Ida

För Ida innebär boksamtal att förskollärare benämner, pekar och ställer frågor kring bilderna i boken men också låter barnen få inflytande och prata om det som väcker deras intresse och nyfikenhet. Hon anser att det går att spinna vidare på det som barnen uppmärksammar i bilden. Linnea däremot påpekar att hon inte har så mycket erfarenhet av boksamtal och har en uppfattning om att boksamtal är lättare att genomföra med lite äldre barn.

Jag har inte jobbat jättemycket med boksamtal, för jag tycker att det är lättare att göra med de äldre barnen. Nu har jag jobbat så mycket med de yngre barnen. Med de yngre barnen så tror jag att det är mer asså bilderna, vad de ser i boken. De ser säkert inte vad jag ser, eller så ser de det på ett heeelt annat sätt. De är ju oftast såhär, de ser oftast detaljer, sånt man inte tänker på själv. – Linnea

Hon menar att boksamtal med de yngre barnen tenderar att fokusera på bilderna och vad barnen ser i bilderna. Linnea belyser också att barn ser saker på ett annat sätt än vuxna vilket bidrar till nya perspektiv. Även Judit som arbetar med äldre barn lyfter fram bildernas betydelse för boksamtal

Att vi pratar med barnen är viktigt, genom en bok. Och ofta när man läser så läser man inte bara utan när man visar bilder så pratar man om bilderna och barnen får peka och att de är med, att barnen är delaktiga. Det tycker jag är jätteviktigt. – Judit

Judit nämner att det är viktigt att barnen får vara delaktiga i boksamtal och att förskollärare inte bara läser boken rakt av utan också stannar upp och pratar om bilderna.

Boksamtal om textinnehåll

Det andra arbetssättet med boksamtal förskollärarna använder är att utgå ifrån bokens textinnehåll. Denna form av boksamtal kan innehålla samtal om bokens karaktärer och handling. Ebba beskriver sitt arbete med boksamtal och att hon gillar att ”prata bredvid texten”.

Jag tycker att boksamtal sker, faktiskt, om man själv är öppen med det kan man ställa frågor till barnen och sånt. Jag gillar att prata bredvid texten, ja. Boksamtalen sker i själva sagan, man behöver inte vara rädd för att bli avbruten utan det är ju egentligen bara trevligt att barnen kommenterar innehållet och handlingen. Det kan ju vara om någon gör sig illa, eller om någon ställer till med något, det kan ju vara problemlösning då, men också något roligt... allt möjligt egentligen. – Ebba

Hon betonar att om en förskollärare är öppen och ställer frågor till barnen sker boksamtal naturligt. Att barnen avbryter läsningen och kommenterar bokens handling eller innehåll ser Ebba bara som något positivt. En annan aspekt som hon lyfter fram är att bokens handling kan ge upphov till problemlösning hos barnen. Det kan handla om en karaktär som skadar sig eller ställer till med något och då kan barnen få komma med olika lösningar till problemet. Judit belyser vikten av att ha boksamtal för att skapa intresse hos barnen när det gäller läsning.

Jo men jag tycker att det är viktigt att få med boksamtal, för att skapa ett intresse i boken, så att barnen blir intresserade av vad man läser. Det är medvetenheten där, att man har en dialog tycker jag är viktigt. Att jobba med Alfons Åberg är bra för Alfons Åberg tar upp så mycket. Det är kompis, låtsaskompis, man får in väldigt mycket samtal just med Alfons. – Judit

Dialogen är viktig anser Judit. Att som förskollärare vara medveten om hur man läser och hur man uppmuntrar barnen till boksamtal är väsentligt. Hon kopplar till temaarbetet med Alfons Åberg och hur boken leder till samtal om kompisar eller andra företeelser som barnen kan känna igen sig i.

Förskolans samverkan

Under intervjuerna betonar samtliga förskollärare biblioteket och hemmet som viktiga samverkansaktörer när det gäller böcker och högläsning. Förskolan utgör en arena där högläsning kan ske men förskollärarna lyfter betydelsen av att få stöttning av bibliotek och bokbuss samt vårdnadshavare för att främja högläsning.

Bibliotek och bokbuss

Förskollärarna belyser biblioteket och bokbussen som viktiga samverkansaktörer. Det är en förutsättning att få tillgång till litteratur för att högläsning ska ske och att regelbundet åka till bibliotek eller få besök av bokbuss framhålls som en värdefull aspekt. Ebba lyfter fram bibliotekets stöttande roll då de får hjälp med att hitta lämpliga böcker efter temat.

Vi väljer böcker efter barnens ålder och så väljer vi utifrån vårt tema och då kan vi ha sagt till i förväg ibland till biblioteket att vi vill ha temaböcker. Jag tycker det är fantastiskt bra att vi har en bokbuss som kommer också. – Ebba

Hon nämner också att arbetslaget kan säga till i förväg så att biblioteket plockar fram litteratur innan besöket. Ebba nämner bokbussen och är positiv över att ha tillgång till den regelbundet. Även Ida betonar bokbussens stöttande roll och gör också kopplingar till temaböcker. I bokbussen kan förskollärarna få hjälp med att hitta passande böcker utifrån barnens intresse, ålder och mognad.

Vi har ju bokbussen här en gång i månaden och då brukar vi byta ut böcker och då väljer vi böcker utifrån barnens intresse, ålder och mognad. Och om det är något i temat eller som de visat intresse för så kan man ju låna just mer såna specialböcker då och be bokbussen om hjälp. Men det är så vi väljer litteratur, det är alltid två barn som är med så de får välja lite fritt också. – Ida

Specialböcker menar Ida är böcker som förskollärarna önskar om de känner att de vill ha böcker kopplat till temat. Barnen som följer med till bokbussen får också möjlighet att välja böcker som lockar deras intresse. Judit framhåller dock ett dilemma vad gäller besöken till biblioteket.

Tyvärr besöker vi biblioteket för sällan, för vi har lite långt till biblioteket och det passar inte alltid in. Men vi försöker... göra det och då tar vi de lite större barnen med oss för det är mycket enklare. – Judit

Avståndet till biblioteket försvårar möjligheten att ta sig dit, vilket resulterar i att de inte besöker biblioteket så ofta som de skulle vilja. Tidsaspekten är en faktor som påverkar besöken, då avståndet till biblioteket innefattar bussresa som tar en del tid i anspråk. Dessutom kräver biblioteksbesöket förberedelse då det ska passa med övrig personal och planering på avdelningen. När Judits avdelning väl besöker biblioteket är det de äldre barnen som får åka med.

Hemmet

Tre av förskollärarna lyfter fram hemmets betydelsefulla roll när det gäller högläsning. I arbetet med högläsning vill förskollärarna förmedla vikten av att vårdnadshavarna även läser hemma för och med sina barn. Anki belyser vikten av samarbetet med vårdnadshavarna när det gäller högläsning.

Det är likaså viktigt att informera föräldrarna, att vi har våra såna här (bokpåsar) från biblioteket. Att man pushar på föräldrarna att låna hem böckerna är också jätteviktigt, tycker jag. Det är viktigt att läsa för barnen tidigt och att man samarbetar med föräldrarna. Det är inte alla som kommer iväg till biblioteket heller, just den biten, att man får den möjligheten faktiskt som förälder. Därför är jag jätteglad att vi får de här bokpåsarna hit. – Anki

På Ankis avdelning har vårdnadshavarna tillgång till bokpåsar som man kan låna hem. Hon ser bokpåsarna som en möjlighet för vårdnadshavarna att läsa hemma i större utsträckning. Anki menar att det är viktigt för barnen att ta del av bokläsning i tidig ålder och att förskolan samarbetar med hemmet i frågan. Även Ebba anser att det är betydelsefullt att samarbeta med vårdnadshavarna och hemmet.

Man ser en nedgång i läsandet hos föräldrarna som vi har fått rapporter om, så det är viktigt att vi trycker på det här med högläsning och fortsätter här i förskolan, att man ska lägga i en växel till där. Det tycker jag är superviktigt. – Ebba

Vidare lyfter hon förskolans kompletterande roll. Olika rapporter visar att läsningen hemma har minskat och Ebba trycker på att förskolan därför behöver lägga in en högre växel. Hon menar att det är viktigt att arbeta med högläsning i förskolan för att sträva efter att alla barn ska få likvärdig utbildning, då barn får ta del av högläsning i olika utsträckning hemma.

Resultatsammanfattning

Under lämpliga rubriker kopplat till våra tre frågeställningar har resultatet presenterats. Resultatet från intervjuerna visar att förskollärarnas arbetssätt med högläsning varierar. Förskollärarna lyfter att högläsningens funktion både har en språkutvecklande och relationsmässig aspekt. Högläsning är framför allt en spontan aktivitet i förskolan utifrån intervjuerna. Majoriteten av förskollärarna använde sig av högläsning och böcker som utgångspunkt i temaarbete. Vi har dessutom kunnat urskilja två arbetssätt med boksamtal. Förskollärarna har under boksamtal antingen fokuserat på bilderna eller textinnehållet i böckerna. Utifrån intervjuerna framkom att biblioteket och hemmet ansågs vara viktiga samverkansaktörer. Bibliotek och bokbuss lyfts fram som ett viktigt stöd i arbetet med högläsning. Vissa förskollärare såg också samarbetet med vårdnadshavarna gällande högläsning som betydelsefullt.

DISKUSSION

Under detta avsnitt kommer vi att diskutera vårt resultat och koppla till både tidigare forskning och den sociokulturella teorin.

Resultatdiskussion

Vår studie och valda undersökningsområde är av relevans då flera rapporter indikerar att läsningen har minskat i åldrarna 3-8 år. Som tidigare nämnts, har förskolans uppdrag gällande högläsning förtydligats i den nya läroplanen. Numera har både högläsning och samtal om litteratur och andra texter lyfts fram, vilket medför att förskolans personal nu aktivt bör arbeta med högläsning och boksamtal i undervisningen. Förskolan lägger grunden till ett livslångt lärande och förskollärare har det yttersta ansvaret i undervisningen. Barn i förskolan ska ges goda förutsättningar att utveckla förmåga att kommunicera då språket är en central del i samhället och för att tillägna sig kunskaper (Lpfö 18 s. 8). Då läsningen bland barn har minskat får förskolan och förskoleklassen ett kompensatoriskt uppdrag i att väcka intresse och nyfikenhet för litteratur.

Utifrån resultatet går det att urskilja att förskollärarna hade olika arbetssätt vad gäller högläsning. Studien visade att förskollärarna använder högläsning som språkutvecklande aktivitet, för att skapa lugn och ro i barngruppen samt som utgångspunkt i temaarbete. Det framgår även att högläsningen främst är spontan medan den planerade högläsningen inte äger rum i lika hög utsträckning. Som förskollärare kan högläsning innebära arbetssätt där boken ingår i ett tema, men högläsningen kan också användas för att samla barngruppen (Dominković, Eriksson & Fellenius 2006, s. 13).

Samtliga förskollärare är eniga om att högläsningen är en språkutvecklande aktivitet som kan gynna barns språk på flera sätt. Däremot framgår det inte av förskollärarnas svar vilka språkliga förmågor som främjas. Högläsning har visat sig ha många positiva effekter på barns språkutveckling. Forskning visar att högläsning kan bidra till ett ökat ordförråd då barn kommer i kontakt med nya ord. Barn som ännu inte har lärt sig att läsa kan genom högläsning få ta del av den kunskap som finns i böcker vilket i sin tur kan främja den senare läsförmågan (Kindle 2011, ss. 14-15). I böcker används oftast ett rikare och utförligare språk i jämförelse med det talade språk som barn möter i sin vardag (Wedin 2011, s.111). Ur ett sociokulturellt perspektiv anses barns språk utvecklas i interaktion med andra människor i naturliga sammanhang. Barn behöver få mängder av tillfällen att umgås med barn och vuxna för att samtala och samspela med dem (Svensson 2009, s. 37). Med utgångspunkt i Vygotskij

beskriver Säljö (2015, s. 94) att det lilla barnet formas i samspel med sin omgivning. Barn föds med en drivkraft att kommunicera och interagera med andra människor, inläring och utveckling sker genom samspel. Vi anser att högläsning är en aktivitet där socialt samspel, språk och kommunikation är centrala beståndsdelar. Högläsning i förskolan sker alltid i ett socialt och kulturellt sammanhang och bygger på att barn, förskollärare och bok samspelar tillsammans. Det är i detta samspel som utveckling och lärande kan ske.

Ett annat arbetssätt med högläsning som förskollärarna ger uttryck för är att skapa en lugn och mysig stund. Flertalet förskollärare menar att högläsning bidrar till mysiga och lugna stunder under dagen i förskolan. Högläsningens funktion blir då att skapa lugn och ro i barngruppen. En av förskollärarna nämner att högläsning är en aktivitet som äger rum efter lunch då många av barnen på avdelningen sover och några är vakna. De barn som är vakna får då en bok läst för sig. I denna högläsningssituation har förskolläraren i regel färre barn att läsa för vilket bidrar till en större fysisk närhet som i sin tur kan leda till trygghetskänslor hos barnen. Dominković, Eriksson och Fellenius (2006, s.134,141) framhåller att vad gäller de yngre barnen i förskolan bör högläsningssituationen efterlikna läsning i hemmet för att vara givande. Läsning i hemmet tenderar ofta att äga rum i mysiga miljöer, nära en vuxen vilket ger trygghet. Högläsning som äger rum efter lunch kan också kopplas till det som Damber (2015) beskriver som läsvila. Läsvila är en högläsningssituation som används i avslappnande syfte. Barnen får under läsvidan möjlighet att varva ned och ta det lugnt en stund medan de lite yngre barnen sover. Det som Damber (2015) lyfter upp som problematiskt med läsvidan är att den saknar ett uttalat pedagogiskt syfte eller mål och val av böcker är sällan förankrade i något övergripande sammanhang.

Majoriteten av förskollärarna i vår studie använder högläsning och böcker som utgångspunkt i temaarbete. Den högläsning som ingår i tematiskt arbete framhålls som läsvidans motpol då litteraturen används på ett mer medvetet sätt och planeras av arbetslaget. Förskollärarna betonar även vikten av att följa upp högläsningens innehåll med andra aktiviteter, så som estetiska uttrycksformer. Att barnen får göra något praktiskt i anslutning till det lästa lyftes fram som en viktig aspekt bland förskollärarna. Utifrån intervjuerna framkom det att bildskapande är den uttrycksform och uppföljningsaktivitet som förskollärarna arbetar mest med. Genom att bearbeta litteratur på olika sätt förstärks högläsningens pedagogiska effekter (Granberg 2006, s. 39).

Högläsning är en aktivitet som sker dagligen enligt samtliga förskollärare i vår studie. Damber, Nilsson och Ohlsson (2013, s. 17) beskriver högläsning som en regelbunden aktivitet som dagligen äger rum och därmed är en inarbetad rutin på de flesta förskolor. Det är betydelsefullt att se högläsningens potential och ta tillvara på de lärandemöjligheter högläsningen kan ge. Det framgår att förskollärarna i vår studie främst arbetar med den spontana högläsningen. Den spontana högläsningen innebär att läsning sker på barnens eller förskollärarens initiativ. Planerad högläsning där förskollärarna i förväg planerat och förberett högläsningstunden förekommer inte i samma utsträckning enligt intervju svaren. Simonsson (2004, s. 109) lyfter att förskollärare ser boken som ett viktigt pedagogiskt verktyg, men trots detta är det oftare barn som initierar högläsning under den fria leken. Högläsning som sker på barns initiativ och spontant under dagen visar på ett intresse för böcker från barnen vilket även en förskollärare i vår studie uttrycker. Högläsning på barns initiativ kan enligt (Simonsson 2004, s. 113) vara värdefull i den aspekten att förskolan är styrd och planerad av vuxna. I den fria leken får dock barn möjligheter att själva välja och få inflytande över vilka aktiviteter de vill delta i. Å andra sidan lyfter Kindle (2011, s. 27) fram att högläsning behöver planeras som vilken annan aktivitet som helst i förskolan för att skapa lärandemöjligheter.

Hon menar att oplanerad och spontan högläsning kan leda till en lustfylld stund, men för att främja barns lärande krävs förberedelse. Att kunna förbereda och planera kräver dock tid. Vi ser ett dilemma där planeringstiden varierar från förskola till förskola och att planeringen ibland uteblir till följd av exempelvis hög arbetsbelastning eller sjukfrånvaro. Brist på planeringstid kan medföra att förskollärarna bortprioriterar högläsningen till förmån för andra aktiviteter (Damber 2015, s. 230).

Vad gäller boksamtal uttrycker förskollärarna i vår studie två tillvägagångssätt som används vid högläsning. Några av förskollärarna nämner att fokus i boksamtal främst ligger på bilderna i böckerna. Boksamtal där förskolläraren lägger fokus på att benämna och beskriva det konkreta innehållet i boken som exempelvis bilder, kallar författarna för kontextuellt samtal (Hindman, Wasik & Erhart, 2012, s. 466). De flesta förskollärarna kopplar kontextuellt boksamtal med de yngre barnen. Det andra tillvägagångssättet som förskollärarna använder vid högläsning innebär att samtala kring texten och bokens handling. Hindman, Wasik och Erhart (2012, s. 466) kallar denna typ av boksamtal för dekontextualiserat boksamtal. Fokus i denna typ av boksamtal ligger utanför bokens innehåll till skillnad från det kontextuella samtalet. I det dekontextualiserade boksamtalet ställer förskolläraren öppna frågor och barnen ges utrymme att komma med egna tankar och idéer. Detta är en form av abstrakt boksamtal där kopplingar görs till barnens egna erfarenheter.

I vår studie råder det delade uppfattningar huruvida vilken typ av boksamtal som är lämplig att använda vid högläsning beroende av barngruppens ålder. En del av förskollärarna uttrycker att boksamtal är enklare att genomföra med de lite äldre barnen i förskolan medan andra förskollärare inte lägger någon större vikt vid barnens ålder. Det är dock möjligt att genomföra boksamtal även med de yngre barnen i förskolan. Så tidigt som runt ett års ålder kan barn koppla innehållet i en bok till sina egna erfarenheter. Vid två års ålder kan barn prata om bokens karaktärer och händelser och visar på olika sätt att de har förstått bokens handling (Dominković, Eriksson och Fellenius 2006, s. 82). Enligt Lindö (2009, s. 243) behöver barn bli bekanta med boksamtal redan i tidig ålder och hon menar att det är en färdighet som barnen ska få öva sig i. Om barngruppen är ovan vid boksamtalets struktur behöver förskolläraren visa hur hen tänker kring olika texter för att sedan kunna inspirera barnen till att tänka högt. Oavsett vilket arbetssätt som tillämpas anser vi att det är värdefullt om förskollärare kan låta boksamtal ingå som en naturlig del i högläsningen. Detta eftersom boksamtal ger barn möjlighet att diskutera det lästa i samspel med andra vuxna och barn vilket främjar inläringen. Det barn idag kan göra med stöttning och samarbete kan det klara av själv imorgon (Vygotskij 1999, s. 333). Vad gäller boksamtal kopplat till vår studie kan samtalen fokusera antingen på bilder eller text, men det ena behöver inte utesluta det andra. Boksamtal går att anpassa efter barngruppens ålder och intresse, men det krävs lyhörda och observanta förskollärare som känner sin barngrupp. Förskollärarens roll har en avgörande betydelse för barns tidiga möte med litteratur och läsning, likaså i att väcka intresse, engagemang och nyfikenhet för litteraturens värld. Förskollärare har möjlighet att ge barnen utrymme att diskutera det lästa oavsett om högläsningen sker under läsvidan, i den fria leken eller under en planerad högläsningssituation. Vi anser att förskollärare bör ta tillvara på högläsningen och att se de lärandemöjligheter högläsningen kan ge.

För att högläsning och boksamtal ska vara språkutvecklande behöver barn olika mycket stöttning av förskolläraren. Vissa barn behöver mer stöttning för att högläsningen ska vara språkutvecklande (Pentimonti & Justice 2010, s. 242). Vygotskij (1999, s. 331, 333) betonar *den proximala utvecklingszonen* där barn genom vägledning av läraren eller samarbete med andra kan klara av uppgifter som ligger strax över dess förmåga. Förskollärare bör kunna

anpassa boksamtalen efter barngruppen så att det varken blir för lätt eller för svårt. Ju längre bort uppgiften, i detta fall boksamtalen, ligger i förhållande till barnens proximala utvecklingszon, desto svårare blir det för barnen även i samarbete med andra. Om undervisningen istället ligger för nära barnens utvecklingszon kan det leda till att barnen går miste om kunskaper och erfarenheter som ökar den proximala utvecklingszonen. Förskollärare bör därför vara medvetna om varje enskilt barns individuella utvecklingszon för att individanpassa undervisningen så att den stöttar och utmanar barnen efter deras nivå (Svensson 2009, s. 158).

Flera av förskollärarna i studien lyfter betydelsen av att samverka med biblioteket och hemmet för att skapa goda förutsättningar för barn att ta del av och möta litteratur. Skolverket (2016, s. 4) beskriver folkbibliotekets roll som samverkansaktör vad gäller tillgång till litteratur. Trots att både skola och förskola lyder under skollagen finns inga krav på att förskolan ska ha ett förskolebibliotek och därför blir samarbetet med folkbibliotek och bokbuss viktigt. En av förskollärarna i studien lyfter problematiken i att kunna ta sig till biblioteket regelbundet. På denna förskola saknas tillgång till bokbuss, som övriga förskolor har i vår studie. Detta är även något som Damber, Nilsson och Ohlsson (2013, s. 40) problematiserar. Alla förskolor har inte tillgång till en bokbuss eller ett närliggande bibliotek vilket försvårar samverkan. Bokbussen anses vara en värdefull resurs i de fall där bibliotek inte finns i närområdet. Även här framhålls skollagen och dess krav på att skolor ska tillhandahålla skolbibliotek. Författarna menar att en liknande förordning också borde gälla för förskolan.

Några av förskollärarna i vår studie nämner samverkan med hemmet och dess betydelse för barns möte med högläsning och litteratur. Förskollärarna framhäver vikten av en god dialog och ett samarbete med barnens vårdnadshavare vad gäller böcker och högläsning. Heimer (2016, s. 21) belyser att i likhet med förskolans personal är vårdnadshavarna viktiga förebilder när det gäller högläsning för barnen. Att som förskollärare diskutera språkutveckling och högläsning med vårdnadshavarna vid exempelvis vårdnadshavarmöten eller utvecklingssamtal, visar att förskollärarna även värdesätter vårdnadshavarnas stöttning i arbetet med högläsning (Svensson 2005, s. 29). Ett exempel från vår studie på hur förskola, bibliotek och hem samarbetar är bokpåsarna som en av förskollärarna nämner. Dessa bokpåsar plockas ihop av en barnbibliotekarie och levereras sedan till förskolan där förskollärarna uppmanar vårdnadshavarna att låna hem en bokpåse. Förskolläraren i vår studie beskriver hur dessa bokpåsar kan underlätta för många vårdnadshavare som kanske inte har tid att besöka biblioteket regelbundet.

I vår studie har dock ingen av förskollärarna fått ta del av kompetensutveckling inom området högläsning och boksamtal. Förskollärarna har lång erfarenhet av arbete inom förskolan, medelvärdet av yrkesverksamma år i förskolan är 19,8 år. Trots detta har ingen av förskollärarna i vår studie blivit erbjudna kompetensutveckling inom området högläsning och boksamtal hittills. Skolverket (2019) erbjuder förskollärare *Läslyftet i förskolan* som är en kompetensutveckling i språk-, läs- och skrivdidaktik baserad på aktuell forskning. En av modulerna, Läs och berätta, innehåller metoder som förskollärare kan tillämpa vid högläsning, berättande och boksamtal om olika texter. Att få ta del av kompetensutveckling kan leda till nya kunskaper och en ökad medvetenhet kring högläsning som pedagogiskt verktyg (Clasen 2017, s. 264). För att högläsning och boksamtal ska nå sin fulla potential, anser vi att det är viktigt att förskollärare erbjuds kompetensutveckling så som *Läslyftet* för att kunna fördjupa sina kunskaper och färdigheter inom området.

Med denna studie har vi fått fördjupade kunskaper i hur förskollärare kan arbeta med högläsning och boksamtal i förskolan. Vi har även fått större insikt i hur betydelsefull samverkan mellan förskola, bibliotek och hemmet är när det gäller högläsning och barns tidiga möte med litteratur. Då högläsning bland barn har minskat får förskolan därmed en kompensatorisk roll vad gäller att väcka barns nyfikenhet och intresse för böcker.

REFERENSER

- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber.
- Chambers, Aidan (1998). [Ny utg.] Stockholm: Rabén & Sjögren.
- Clasen, Line Engel, Jensen de López, Kristine (2017). BookFun-"There's More to It than Reading a Book"-Implementing a Danish Early Literacy Programme That Supports Professionalism, Language Development and Social Inclusion. *Journal of Early Childhood Literacy*, 17(3), ss. 254-279. DOI:10.1177/1468798416638405
- Damber, Ulla (2015). Read-Alouds in Preschool-A Matter of Discipline? *Journal of Early Childhood Literacy*, 15(2), ss. 256-280. DOI:10.1177/1468798414522823
- Damber, Ulla, Nilsson, Jan & Ohlsson, Camilla (2013). *Litteraturläsning i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Dimenäs, Jörgen (2007). Enkät som redskap. I Björkdahl Ordell, Susanne, Dimenäs, Jörgen & Davidsson, Birgitta (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Dominković, Kerstin, Eriksson, Yvonne & Fellenius, Kerstin (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur.
- Eliasson, Sara & Mellgren, Elisabeth (2019). Upprepad enskild högläsning i förskolan – samspel mellan förskollärare, barn och bilderbok. I Norling, Martina & Magnusson, Maria (red.) (2019). *Att möta barns sociala språkmiljö i förskolan: flerdimensionella perspektiv*. Första upplagan Stockholm: Liber.
- Gjems, Liv (2018). *Språkstimulering i förskolan*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur.
- Granberg, Ann (2006). *Småbarns sagostund: kultur, språk och lek*. 2. uppl. Stockholm: Liber.
- Heimer, Maria (2016). *Högläsning i förskolan - vägledning till litteraturen*. 1. uppl. Stockholm: Gothia Fortbildning.
- Hindman, Annemarie H., Wasik, Barbara A., Erhart, Amber C. (2012). Shared Book Reading and Head Start Preschoolers' Vocabulary Learning: The Role of Book-Related Discussion and Curricular Connections. *Early Education and Development*, 23(4), ss. 451-474. DOI:10.1080/10409289.2010.537250
- Hindman, Annemarie H., Connor, Carol M., Jewkes, Abigail M., Morrison, Frederick J. (2008). Untangling the effects of shared book reading: Multiple factors and their associations with preschool literacy outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 23(3), ss. 330-350. DOI:10.1016/j.ecresq.2008.01.005

- Hultgren, Frances & Johansson, Monika (2016). *Läsmiljö och läsande förebilder i förskolan*. Skolverket. (2016). Tillgänglig på Internet: https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/Forskola/021-Lasa-o-beratta/del_04/Material/Flik/Del_04_MomentA/Artiklar/M21_fsk_04A_01_lasmiljo.docx
- Kihlström, Sonja (2007). Intervju som redskap. I Björkdahl Ordell, Susanne, Dimenäs, Jörgen & Davidsson, Birgitta (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Kindle, Karen J (2011). Same Book, Different Experience: A Comparison of Shared Reading in Preschool Classrooms. *Journal of Language and Literacy Education*, 7(1), ss. 13-34. Tillgänglig på Internet: <http://costello.pub.hb.se/login?url=https://search-proquest-com.lib.costello.pub.hb.se/docview/1826539897?accountid=9670>
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Lindö, Rigmor (2009). *Det tidiga språkbudet*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Läroplan för förskolan, Lpfö 18 [Elektronisk resurs]*. (2018). Skolverket. Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/getFile?file=4001>
- Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.) (2014). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Simonsson, Maria (2004). *Bilderboken i förskolan: en utgångspunkt för samspel*. Diss. Linköping: Univ., 2004.
- Skolverket (2019). *Lärportalen. Moduler för Språk-, läs- och skrivutveckling (Läslifvet). Läs och berätta*. Tillgänglig på Internet: <https://larportalen.skolverket.se/#/modul/5-las-skriv/Forskola/021-Lasa-o-beratta>
- Svensson, Ann-Katrin (2005). *Språkglädje: språklekar i förskola och skola*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Svensson, Ann-Katrin (2013). *Litteraturprofil i förskoleverksamheten [Elektronisk resurs] vad ger det barnen? En utvärdering av ett samarbete mellan bibliotek, förskola och familjedaghem*. Högskolan i Borås, Institutionen för pedagogik
Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-4641>
- Säljö, Roger (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. 1. uppl. Malmö: Gleerup.
- Malmqvist, Johan (2007). Analys utifrån redskapen. I Björkdahl Ordell, Susanne, Dimenäs, Jörgen & Davidsson, Birgitta (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Pentimonti, Jill M., Justice, Laura M. (2010). Teachers' Use of Scaffolding Strategies during Read Alouds in the Preschool Classroom. *Early Childhood Education Journal*, 37(4), ss. 241-248. DOI:10.1007/s10643-009-0348-

Pihlgren, Ann. (2019). *Högläsning*. Skolverket. (2019). Tillgänglig på Internet: https://larportalen.skolverket.se/LarportalenAPI/api-v2/document/path/larportalen/material/inriktningar/5-las-skriv/Förskola/021-Lasa-o-beratta/del_01/Material/Flik/Del_01_MomentA/Artiklar/M21_fsk_01A_01_hoglasning.docx

Trost, Jan (2010). *Kvalitativa intervjuer*. 4., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Vygotskij, Lev Semenovič (1999). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.

Wedin, Åsa (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Westlund, Barbro (2012). *Att undervisa i läsförståelse: lässtrategier och studieteknik*. 2., uppdaterade utg. Stockholm: Natur & kultur.

BILAGA 1 – INTERVJUFRÅGOR

Inledande frågor

- Namn, ålder, antal år i yrket
1. Beskriv vad du har för tankar kring högläsning?
  2. Beskriv en typisk högläsningssituation.
  3. Hur arbetar ni med högläsning?
  4. Är högläsningen en planerad eller spontan aktivitet på avdelning? Vilken förekommer mest?
  5. Hur ser du på förskollärarens roll gällande högläsning nu när styrdokumentet lyfter fram högläsningen ytterligare?
  6. Har du fått någon kompetensutveckling i högläsning?
  7. Hur väljer ni litteratur? (skönlitteratur/faktaböcker/bilderböcker/sagor osv) Får barnen vara med att välja böcker eller är det ni i personalen som väljer?
  8. Beskriv vad du har för tankar kring boksamtal?
  9. Brukar ni ha boksamtal med barnen i samband med högläsningen? Varför/varför inte? När brukar boksamtal ske? (före/under/efter högläsning)
  10. Vilket syfte har ni med boksamtal?
  11. Kan du ge mig exempel på vad boksamtalen brukar innehålla/fokusera på?
  12. Följs boksamtal och högläsning upp med andra aktiviteter? I så fall vilka aktiviteter? (till exempel drama, bild, musik osv).
  13. Är det något du vill tillägga?

BILAGA 2 – SAMTYCKESBLANKETT

HÖGSKOLAN I BORÅS

Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT
Sektionen för förskolläraryrket och lärarutbildning

2019-11-25

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen 11FK75 Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare vid Högskolan i Borås utför vi en studie med syftet att bidra till en ökad förståelse och kunskap om högläsning som aktivitet i förskolan. Detta vill vi undersöka genom att intervjua förskollärare kring deras arbetssätt, resonemang och tankar gällande högläsning.

Vi som utför studien skulle vilja att du lämnar vissa uppgifter om dig själv, närmare bestämt ålder, utbildning och hur länge du har arbetat som förskollärare. Uppgifterna kommer att användas för att utvärderas och jämföras av oss studenter. Vi kommer att använda oss av kvalitativa intervjuer och vi kommer användas av ljudupptagning vid intervjutillfällena.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen. Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Fylls i av ansvarig lärare eller handledare

Studentens namn

Kurs och kurstillfälle

Kursansvarig (namn, avdelning)

Information om behandlingen av personuppgifter

Din personliga integritet är viktig för oss på Högskolan i Borås. Därför är vi angelägna om att all behandling av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar. Högskolan följer bland annat dataskyddsförordningen, mer känd som GDPR. Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter inom högskolans verksamhet. Om du har några frågor kring hur dina personuppgifter behandlas kan du läsa mer om hur högskolan behandlar personuppgifter på vår webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>. Du är också välkommen att kontakta ansvarig för den aktuella kursen med frågor.

Dina rättigheter

Högskolan är öppen med hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill veta vilka personuppgifter som vi behandlar om dig kan du kostnadsfritt en gång per år begära ett utdrag med information om detta (ett så kallat registerutdrag). För att beställa ett registerutdrag kan du använda blanketten för begäran om registerutdrag på högskolans webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>.

6. I vissa fall kan vi komma att be om samtycke (godkännande) till att behandla dina personuppgifter. Om du lämnar sådant samtycke kan du när som helst ta tillbaka detta. Vi kommer då inte att fortsätta behandla dina personuppgifter. På grund av lagkrav kan vi dock vara förhindrade att omedelbart radera uppgifterna.
7. Du har rätt att inte bli föremål för automatiserat beslutsfattande, inklusive profilering, dvs. beslut som fattas på teknisk väg utan mänsklig inblandning. Högskolan fattar inte några sådana beslut.
8. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter i ett allmänt använt format för att överföra dessa till en annan personuppgiftsansvarig.
9. Du har rätt att få dina personuppgifter ändrade eller kompletterade om de skulle visa sig vara felaktiga eller ofullständiga.
10. Du har rätt att i vissa fall få behandlingen av dina personuppgifter begränsad eller avslutad.
11. Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter raderade.
12. Du har rätt att klaga på högskolans behandling av dina personuppgifter till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet.

Kontakta oss

XXXXXXXXXXXX

E-post: XXXXXXXX@student.hb.se

Telefon: XXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXX

E-post: XXXXXXXX@student.hb.se

Telefon: XXXXXXXXX

Personuppgiftsansvarig

Högskolan i Borås

501 90 BORÅS

Tel. 033-435 40 00

E-post:

registrator@hb.se

Org.nr: 202100-3138

Dataskyddsbud

Åsa Dryselius

E-post: dataskydd@hb.se

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se